

Практичне заняття № 7

Тема: Орфографія: написання складних слів, відмінювання складних слів і географічних назв (у світлі останньої редакції „Українського правопису”)

План

1. Поняття про словосполучення. Різниця між словосполученням і словом.
2. Граматична організація словосполучень.
3. Типи граматичного зв'язку в словосполученні.
4. Загальні правила правопису складних слів.
5. Складні слова без сполучного звука.
6. Написання складних іменників.
7. Написання прикладок.
8. Розряди займенників. Написання складних займенників.
9. Написання складних прикметників.

Література

- Словник іншомовних слів. – К., 1977.
- Сучасна українська мова: Підручник / О.Д. Пономарів, В.В. Різун, Л.Ю. Шевченко та ін.; За ред. О.Д. Пономарева. – 2-ге вид., перероб. – К., Либідь, 2001. – С. 227–232.
- Удовиченко Г.М. Фразеологічний словник української мови. У 2-х томах. (Т 1: А–М; Т 2: Н–Я) – К., 1984.
- Український правопис / АН України, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні; Ін-т української мови. 4-те вид., випр. і доп. – К.: Наук. думка, 1993. – С. 29–31, 32–33; 33–34; 34–37.

Завдання

1. Розкрийте зміст поняття „словосполучення”. Зробіть висновок про спільне і відмінне між словом і словосполученням, виконавши завдання а, б.

а) Замініть подані фразеологізми одним словом, що розкриває значення фразеологізму:

вилити душу; викинути з голови; водити хліб і сіль; во дні о'ни; душа в душу (жити); очей не спускати; іскаріотський Іуда; сильні світу сього; терпець урвався; ятрить душу; перш за все; перепастися на смик; перетирати мізки.

б) Замініть подані описові конструкції одним словом, поданим у довідці:

- заздалегідь намічений або встановлений шлях руху людей чи транспортних засобів;
- залікова книжка студента;
- розфасовані й герметизовані продукти, які не стерилізують і не пастеризують;
- показне прагнення до чистоти й суворості моралі;
- логічне узагальнення практичного досвіду людей;
- природні теплі або гарячі мінеральні джерела та підземні води;
- благодійність, допомога й покровительство нужденним;
- придворна посада для дівчат-дворянок у почті цариці, королеви, принцеси;
- солі лимонної кислоти;
- латинський вірш, у якому великі літери підібрані з римських цифр (V, X, L) так, що утворюють рік тієї події, про яку йдеться у творах;
- предмет неживої природи, нібито наділений чудодійною силою, об'єкт релігійного поклоніння у первісних народів;

- один із жанрів публіцистики, характерний для періодичної преси, ознаками якого є злобденність, сатиричне або гумористичне загострення викладу.

Довідка: фети'ш, філантро'пія, маршру'т, тео'рія, фейлето'н, цитра'ти, презерви / пресерви, пури'зм, матри'кул, хронограма, фре'йліна, те'рми.

☹ (Повторення). За якими правилами у словах довідки передано написання латинського голосного **i**?

2. Ознайомившись із розділами підручника „Сучасна українська мова” щодо граматичної організації та типів граматичного зв'язку в словосполученнях, доповніть таблицю, з'ясувавши характер кожного словосполучення за вказаними параметрами.

Зразок

Слово- сполучення	Сурядний зв'язок		Підрядний зв'язок	Просте	Складне	Впишіть граматично панівне слово	Тип підрядного зв'язку			Граматичне значення		
	відкритий	закритий					Узгодження	Керування	Прилягання	Атрибутивне	Об'єктне	Обставинне
Вигляд водолаза	-	-	+	+	-	вигляд	-	+	-	+	-	-

Чотири барвисті стрічки; навантажувач силосу; не пити пиво; половина яблука; пасти свині; не сьогодні, а завтра; і норд, і вест; трава звіробой; міряти землю.

3. З'ясувавши правила написання поданих складних слів за правописом, сформулюйте їх у вигляді плану.

Силосонавантажувач, Непийпиво, свинопас, не сьогодні-завтра, норд-вест, звіробій-трава, землемір, віце-президент, хтозна-який, важкохворий, сіро-голубий, політико-економічний, воєнно-стратегічний, жовтогарячий.